

חית פרטיות, ואחדים מהם גם בנאומים פומביים. הם מתנצלים ומסבירים: היינו מבולבלים (דברי היועץ הבכיר של ראש הממשלה, לוי אשכול המנוח). על בילבול זה, על שכרון הניצחון, על המחל הנורא וגם על אי-היכולת להקשיב לאזהרות — ההיסטוריה לא תסלח לכם. היוזמה היתה כיריכם, ואתם זרקתם אותה מידכם. החלטתם לא להחליט, והיה נדמה לכם שי אתם יכולים לעצור את ההיסטוריה.

גישושי-השלום של נאצר

מזה כמה חודשים אנו עדים לגישושי הסדר מצד מצרים. עבד-אל-נאצר ניצל כל הזדמנות, פאזינות בחוץ וגם נאומים מבית, שיחות פרטיות ואף פומביות, כדי לפרט תנאי-הסדר.

כדי להפשיר את הקרח הוא נקט ביוזמה הבלתי-ריגילה, בעצה אחת עם המרשל טיטו: להזמין אליו את הד"ר נחום גולדמן. והיום, אחרי פגישות גולדמן עם טיטו והמלך חסן — מה מפקפק עוד ברצינות היוזמה? הממשלה לא נקמה בכל יוזמה כזו להעמיד את נשיא מצרים ב"מיבחהן, כדי להעמיד במיבחהן את הצהריותיו, לומר לו: בבקשה, אנו מוכנים להכריז על נכונותנו להחייב שטחים תמורת שלום; הכה בך על זה.

כמו שאני חושב שברור גם לנו — שהמשך המלחמה מוכרח להביא לעימות של צה"ל עם הסובייטיים; ומכיוון שאין להם שום השק (אולי גם שום אפשרות) לי התערב ולהסתבך בעימות במיזם רדיקלי, ומכיוון שהם גם לא רוצים להפקיר אותנו (ואני מאמיץ מין צוח) — הרי המוצא היחיד בפניהם הוא להציע הצעות-שלום שלדעתם יכולים הצדדים לקבלן — וזוהי הצעת רוג'רס.

כזו היתה הצעת רוג'רס הראשונה ואמרנו לכם אז להתייחס אליה ברצינות.

האמריקאים יכפו את ההסדר!

לא התייחסתם אליה ברצינות, ניסיתם לחבל בה. והנה באה הצעת רוג'רס מס' 2, שהיא קצת פחות טובה מהראשונה. אם נצליח, בכל כוחנו, לחבל גם בתוכנית רוג'רס מס' 2 — תבוא תוכנית רוג'רס מס' 3 ו-4, וכל אחת תהיה קצת יותר קרובה לעמדה הערבית מאשר הקודמת.

זהו הגיון המצב, ושום פראזות וסיסמאות, חלומות ואשליות, לא יעירו.

ראש הממשלה גולדה מאיר: רק לפני רגע אמרת שהעמדה הערבית טובה, שנאצר בסדר.

איש אינו יכול לדעת איך יגיבו המצרים היום על הצעת-הסדר רצינית מצדנו, הבנוייה על החזרת השטחים, אלא אם כן נעמיד אותם במיבחהן.

אינני מציע לאיש "להאמין לנאצר". אני בכלל אינני מאמין לשום מדינאי, משום מדינה. יש להעמיד אותו במיבחהן להגיד לו: בבקשה, אנו מוכנים להחזיר שטחים תמורת שלום-אמת וביטחון-אמת.

אבל לחבל בכל יוזמה מראשיתיה, זהו פשענו.

הברירה היחידה: רוג'רס

אם הממשלה אינה מסוגלת ללכת בדרך זו — ולצערי אינה מתחילת להשלים עם זה

אולי עוד יש הזדמנות. ברור לנשיא מצרים, כמו שברור לכולנו, שאם תימשך המלחמה — מצרים תשתעבד בהכרח לצבא הסובייטי. עבד-אל-נאצר איננו קומוניסט כמו מאיר וילנר. עבד-אל-נאצר הוא לאומן מצרי, ולאומן ערבי.

כל עוד יש לו חופש-הפעולה הלשוני כדי להגיע להסדר, להסדר שהוא יוכל לקבלו, הסדר שגם אנו נסכים לו — הוא יהיה מעוניין למנוע את השתעבדות מצרים לצבא הסובייטי. אני מאמין שעוד יש הזדמנות להסדר כזה.

איסר הראל: מאיפה אתה לוקח כל זאת? מאיפה אתה לוקח מה נאצר חושב? ומדוע אתה חושב שאפשר להאמין? אורי אבנרי: אילו הקשבת למה

ויכוח עם גולדה

תחת זאת אסרה הממשלה על גולדמן לנסוע למצרים, מיהרה להתייחס לכל גישושי הסדר כאל סכנה נוראה המאיימת על ישראל, והזדרזה להכריז בכל פעם ש"נאצר הוא שקרן".

אני אינני מתיימר לדעת את סיתרי ליבו של נמאז עבד-אל-נאצר. אך אני שולל לחלוטין את יומרתה של ממשלת-ישראל שי היא יודעת את סיתרי ליבו.

ובעוד כל הגורמים המדיניים, כולל ידידתו הגדולה, התייחסו אל הגישושים האלה ברצינות — ממשלת-ישראל נאחזה בכל הציפסוק של עבד-אל-נאצר, גם הציפסוק לקוח מתוך ההקשר, לפעמים גם מתוך עיוות גמור של הנאמר, כדי להוכיח שאין שום סיכוי לשלום, וכל גישושי-הסדר הם שקר. נאומה של ראש הממשלה היום לא היה אלא המשך השיטה הזאת.

עוד יש הזדמנות!

לא ניסינו לברר אם יש הזדמנות לשלום, והנה ההזדמנות הולכת ונמוגה.

שאמרתי — איסר הראל: שמעתי אבל — אורי אבנרי: אמרתי שאני עושה

מה שעושה כל אדם נורמלי בעולם: לוקח את כל ההתבטאויות, גם אלה שהגברת ראש הממשלה הביאה אותן היום וגם אלה שהיא מתעלמת מהן באופן שיטתי, אנו כל העובדות היועצות מכל המקורות, ומנסה לבנות תמונה, כמו שעושה כל שירות-ביטחון, ומי כמובן יודע זאת — איסר הראל: אני יודע שזה על בליי

מה, על בלימה ממש. אורי אבנרי: — — — כדי לבנות

פסיפס של מודיעין. שמואל תמיר: אתה יודע שמייד

אחרי המלחמה הממשלה הודיעה שהיא מוכנה להחזיר את כל השטחים תמורת שלום, וקיבלה תשובה: לא.

אורי אבנרי: חבר הכנסת תמיר, אתה יודע שזה לא נכון. זהו ההיפך מן האמת.

היו"ר יצחק נבון: חבר הכנסת אבנרי, אתה צריך לגמור.

אורי אבנרי: אני רוצה להשיב לך, חבר-הכנסת הראל.

שהממשלה הזאת איננה מסוגלת לכך — או לא יישאר לממשלה הזאת מנוס אלא לקבל את ההצעות האמריקאיות.

הדבר צריך להיות ברור: מי שאינו הולך בדרך של שלום ישרי, ויוזמת-שלום ישראלית עצי מאית, לא יהיה לו מנוס אלא לקבל את ההצעות האמריקאיות. אין ברירה אחרת. פשוט אין ברירה אחרת.

זאת יודע כל מי שמנתח את המצב. לא דרושה לנו אינטליגנציה מופלגת.

נותר לנו יוד אחד בעולם, מקור אחד לבסוף, מקור אחד לנשק.

אנו יכולים לנסות לשכנע אותם ככל ש-אנו יכולים, וזה בודאי נעשה. אבל לא אנו ננהל את המדיניות האמריקאית. ואני מציע לחבריה-הכנסת לשים פעם אחת קץ למינוג המשונה הזה, שכאן בכנסת איננו רים אמריקאים מה הם צריכים לעשות, מה מתאים לאינטרסים שלהם. הם מהללים את המדינה שלהם לפי האינטרסים שלהם. ומכיוון שברור להם לחלוטין —

אורי אבנרי: גברתי ראש-הממשלה, אני יודע שאת חוקה בפולמוס, אבל אם נתייחס לדברים ברצינות — אני אמרתי: נאמל עבד-אל-נאצר, בארבעה-חמישה ראיונות בשלושת החודשים האחרונים — די וולט, לה מונג, הטלוויזיה האמריקאית —

מרדכי סורקיס: אבל היו לו גם נאוי מים בפומביו

אורי אבנרי: חבר הכנסת סורקיס, ראש הממשלה יכולה להגן על עצמה גם בלי עורך. תאמין לי שאם ראש-הממשלה הגב' גולדה מאיר, תמצא אפילו שמץ של קורטוב של סתירה בדברי מישהו — היא תיחזק בה. כך שאתה לא תעלה עליה ב-שטח זה.

אני אומר, גברתי: נאצר הציע כארבעה-חמישה ראיונות תנאי הסדר מסויימים. אינני מוכן לקבל לם כמו שהם. אבל הם רחוקים מאוד מן ההסדר שנאצר הציע בי-שעתו. הם הרבה יותר קרובים לעמדות שלנו. והתפקיד של ממי שלתי-ישראל היה להעמיד אותה במיבחהן, עליה הצעות נגדיות סבירות.

אם זה לא נעשה, לא אתמול ואפילו לא היום — ואינני חושב שמחר יהיה עוד זמן לזה — כי אז לא יהיה מנוס אלא להגיע לידי הסדר באמצעות האמריקאים, והאמריקאים יעשו זאת, כי האינטרס האמריקאי מצווה עליהם לעשות זאת.

בתום הדיון הגיש שלום כהן את הצעת-הסיכום של סיעתנו, כללה: שלום כהן: הכנסת קובעת כי זוהי השטה האחרונה לפתח יוזמה עצמאית להשגת שלום באזור.

הכנסת קוראת לממשלה להודיע על נכונות ישראל להחזיר את השטחים המוחזרים, ולקבוע את הפלסטיני לפתוח מייד במגעים, בכל צורה שהיא.

הכנסת קובעת כי במציאות הנוכחית, ומול סכנת העימות עם הצבא הסובייטי, הברירה היחידה העומדת בפנינו היא בין יוזמת-שלום ישראלית לבין יוזמת-שלום אמריקאית.

יום וישררו יחסים אחרים בין ברית-המועצות ובין ישראל. אני רוצה להביע אותה גם בשעה זו של סכנת עימות צבאי בין צה"ל והצבא הסובייטי.

מנסיון אישי אני זוכר ימים אחרים ביחסים בין שתי המדינות. אני זוכר שחברי רי, חבריה-הכנסת שלום כהן, ואני ישבנו ב-1948 במל תל-אביב וחיכינו לאוניה שתביא נשק סובייטי כדי שנוכל לצאת לקרב, בתקופה שרבי-סרן גמאל עבד-אל-נאצר עוד לחם בנו כשנשק מערבי בידו.

אני מקווה שהיחסים בין ברית-המועצות וישראל עוד יחזרו לי ימי הראשית של מדינת-ישראל.

אני יכול אפילו להעלות על דעתי שייתכן הסדר ישראל-סובייטי שיהיה משולב בהסדר ישראל-ערבי, שבו תיתן ברית-המועצות את הזכות ליהודים הרוצים לעלות לישראל, מפני שההתנגדות הערבית לעליה יהודית תפחת במסגרת של הסדר-שלום.

היום נפתק בפחות: נביע מעל דיכון זה מישראל וקריאה שהי שמועות על הכוונה לערוך משי פטריאווה נגד יהודים בכרית-המועצות — לא תתאמתנה.

לנינגרד, פטרבורג, היתה תמיד הצוה של רוסיה לעולם המערבי. היא נוסדה על-ידי פיוטר הגדול, ראשון החדשנים המערביים הגדולים ברוסיה. היא הייתה מולדת הדקבריטסים.

גם היום, כך נדמה, לנינגרד היא העיר שבה זורמים זרמים ליברליים מן העולם תוך ברית-המועצות. אנחנו מצדנו יכולים רק לקחת שליברליזם זה סופו לנצח בברית-המועצות, למרות הנסיגה שחלה בזמן האחרון בארץ הסובייטים.

אנחנו משייכים את עצמנו לי-מחנה הקידמה הצעירה והשגשג בעולם כולו. אין זה סוד שיש תהודה מסויימת לקולנו בחוגים אלה בעולם, מעבר לפוחנו המיסרי פרי בכנסת זו. אנו רואים הוכחה לעצמנו להרים את קולנו באוזני הציבור העולמי הזה ולדרוש את שינוי היחס ליהודי ברית-המועצות.

ייתכן הסדר ישראלי-סובייטי

אני רוצה להביע את תקוותנו שיבוא